

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў

КАНСТРУЯВАННЕ Ё ДПМ

Вучэбная праграма

для студэнтаў спецыяльнасці

1 - 17 02 01 «Народная творчасць»,

напрамак:

1 - 17 02 01-07 «Народныя рамёствы»

Мінск 2012

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Ваюк Т.І. - дацэнт кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Прохарцава Т.А. – выкладчык кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Шаура Р.Ф. - доктар мастацтвазнаўства, прафесар, загадчык кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў .

Багданава Г.Б. – дацэнт кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 11 ад 28.06.2012);

Навукова метадычным саветам УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № ад)

Тэматычны план
на 2012/2013 навучальны год
для 213 гр.

№	Назвы тэм і раздзелаў	Лекцыі	Дробна групав ыя	Усяго
Раздзел №1 Сістэмы формаўтварэння і мастацкія сродкі канструявання ў ДПМ				
Тэма 1	Суадносіны аб'ёмных форм (куб, шар, цыліндр, конус) і мастацкія сродкі канструявання ў ДПМ.	1	5	6
Тэма 2	Сячэнне аб'ёмных форм плоскасцю.		4	4
Тэма 3	Формаўтварэнне ў ДПМ: ад архаікі да традыцыйнага ганчарства.	2	12	14
Раздзел №2 Гістарычны агляд архітэктурных канструктыўных асноў у суадносінах з ДПМ				
Тэма 4	Механізмы ў ДПМ (ткацкі, ганчарны станок і г.д.)	1	8	9
Тэма 5	Драўлянае (народнае) дойлідства Беларусі: вузлы, тыпы стрэх, вокны і г.д.	1	8	9
Тэма 6	Залатое сячэнне і каменнае (культывае, замкавае і гарадское) дойлідства. Архітэктурныя стылі. План, разрэз, віды.	1	10	11
Усяго :		6	50	56

Тлумачальная запіска.

Вывучэнне прадмета "Канструяванне ў ДПМ" прадугледжвае чытанне лекцый, лабараторныя заняткі і самастойную працу. Курс прадмета адносіцца да спецыяльных дысцыплін і накіраваны на ўдасканаленне ведаў будучага спецыяліста ў галіне стварэння прасторавай пластыкі. Асноўны змест курса складаюць практыкаванні, якія адлюстроўваюць уяўленне студента аб граматычным рашэнні аб'ёмных кампазіцый і аб стварэнні прадметнай пластыкі.

Вучэбная дысцыпліна «Канструяванне ў ДПМ» з'яўляецца неабходным дапаможным курсам для усіх відаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, у першую чаргу – для керамікі. Гэта дысцыпліна недастаткова распрацавана.

Усе аб'ёмныя рэчы, у тым ліку і мастацкія творы, маюць сваю канструкцыю. Збан, шыян ці саламяны павук у сваёй аснове маюць простую геаметрычную (адну ці некалькі) форму – шара, куба, цыліндра і г.д. Механізмы займаюць важнае месца ў дэкаратыўна-прыкладным мастацтве – кросны, ганчарнае кола, горн з'яўляюцца неад'емнай часткай мастацкага працэсу. Але, каб стварыць аб'ёмна-прасторавую кампазіцыю, трэба разумець канструктыўныя асаблівасці прадметаў і іх узаемадзеянне з прасторай.

Асноўнай мэтай курса «Канструяванне ў ДПМ» з'яўляецца фарміраванне спецыяліста дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, які валодае наватарскімі метадамі канструявання на базе гістарычнага развіцця стыляў у дэкаратыўна-прыкладным мастацтве; вывучэння законаў і правілаў канструявання прадметаў.

Задачамі курса з'яўляюцца: засваенне ведаў з гісторыі развіцця архітэктурных стыляў, тэарэтычных асноў канструявання трохмерных аб'ёмных прадметаў; фарміраванне навыкаў і ўменняў стварэння аб'ёмных твораў ДПМ, а таксама ўмення маляваць у чарцёжна-тэхнічным стылі.

У выніку вывучэння дысцыпліны «Канструяванне ў ДПМ» студент павінен ведаць:

- Асноўныя паняцці і значэнні;
- звесткі пра маштабную суразмернасць прадметаў у прасторы;
- правіла залатога сячэння, сячэння аб'ёмных геаметрычных форм (сіметрычнае і асіметрычнае);
- канструкцыю ткацкага станка і ганчарнага кола, віды горнаў;
- гісторыю развіцця архітэктурных стыляў;
- асноўныя канструктыўныя элементы драўлянага збудавання і яго тыпы;
- асноўныя архітэктурныя паняцці;
- віды каменных збудаванняў;

умець:

- маляваць простыя і складаныя аб'ёмныя геаметрычныя формы і іх праекцыі;
- працаваць чарцежным стылем;
- маляваць планы геаметрычных і архітэктурных аб'ектаў;
- выкарыстоўваць пры стварэнні аб'ёмна-прасторавай пластыкі веды аб спецыфіцы і асаблівасцях матэрыялаў, з якіх ствараецца пэўны канструктыўны вобраз

Курс «Канструяванне ў ДПМ» падзяляецца на тэарэтычную і практычную часткі. Курс прадмета разглядае канструктыўныя сістэмы форм і выразныя мастацкія сродкі аб'ёмнай кампазіцыі ў кераміцы.

Прадмет разглядае асноўныя канструктыўныя прынцыпы пабудовы функцыянальных прадметаў у ДПМ. Студэнты навучаюцца канструктыўна-мастацкай вобразнай сістэме. Аўдыторныя і хатнія заданні выконваюцца ўмоўным тэхнічна-чарцежным стылем. Напачатку заданні выконваюцца алоўкам, а затым тушшу. Праверка практычных заданняў ажыццяўляецца па прапрацаванаму матэрыялу і па засвоенай тэрміналогіі, прымяняемай у практыцы. Для замацавання матэрыялу студэнты павінны выконваць

самастойныя і хатнія заданні, якія складаюцца з замалёвак і макетаў разнастайных відаў кампазіцый.

У працэсе навучання адбываюцца прагляды практычных заданняў, у час якіх вызначаецца ступень засвоенасці матэрыялу. Для замацавання ведаў студэнты выконваюць хатнія, самастойныя і творчыя заданні, якія складаюцца з замалёвак прасторавых кампазіцыйных рашэнняў і прадметаў.

Вучэбная праграма грунтуецца на прынцыпах навуковасці, даступнасці і пасільнасці, свядомасці, сістэматычнасці і паслядоўнасці ў вырашэнні тэхніка-выканальніцкіх задач і прадугледжвае выкарыстанне ў навучальным працэсе такіх метадаў навукова-творчага пазнання, як назіранне, параўнанне, абагульненне, метады аналізу і сінтэзу.

Самастойная работа студэнтаў арганізуецца ў адпаведнасці з Палажэннем аб самастойнай рабоце студэнтаў, распрацаваным ва стане вышэйшай адукацыі.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Канструяванне ў ДПМ» прадугледжана 56 гадзін, з іх 6 аўдыторных заняткаў (лекцыйныя), 50 – лабараторныя.

Вывучэнне дысцыпліны «Канструяванне ў ДПМ» рэкамендавана завяршаць залікам.

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Раздзел №1

Сістэмы формаўтварэння і мастацкія сродкі канструявання ў ДПМ

Раздзел прадугледжвае вывучэнне агульных законаў пабудовы механізмаў у дэкаратыўна-прыкладным мастацтве. Студэнты павінны ўдасканаліць веды па основах кампазіцыі і канструкцыі ў ДПМ, а таксама іх узаемазвязі. Студэнты павінны вывучыць мастацкія сродкі канструявання ў ДПМ у далучэнні да аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі: сіметрыя і асіметрыя, раўнавага і кантраст, дынаміка і статыка. Раздзел уключае ў сабе вывучэнне суадносінаў аб'ёмных форм: куб, шар, цыліндр, конус, і сячэнне гэтых форм плоскасцю. Раздзел прадугледжвае вывучэнне формаўтварэння ў ДПМ: ад архаікі да традыцыйнага ганчарства.

Тэма 1. Суадносіны аб'ёмных форм і мастацкія сродкі канструявання ў ДПМ

Асноўныя якасці аб'ёмна-прасторавых форм: геаметрычны від, палажэнне ў прасторы, вялічыня, маса. Віды форм кампазіцыйнага элемента. Стэрэаметрычнасць і суадносіны памераў адносна сістэмы каардынат. Аб'ёмная, плоскасная і лінейная форма. Аб'ёмная кампазіцыя: рытм, дынаміка і статыка, раўнавага і кантраст, дамінанта і ньюанс у прасторы.

Студэнтам прапануецца пабудаваць на аркушы А4 у розных плоскасцях аб'ёмныя формы (паралельна-перпендыкулярныя, перпендыкулярныя і крывалінейныя) і іх праекцыі на плоскасці. Зляпіць у аб'ёме асноўныя геаметрычныя формы. Стварыць з трох ці больш элементаў аб'ёмную кампазіцыю (рытм, дынаміка і статыка, дамінанта і ньюанс).

Тэма 2. Сячэнне аб'ёмных форм плоскасцю.

Сячэнне плоскасцю сіметрычнае і асіметрычнае. Сячэнне вертыкальнае, гарызантальнае, адвольнае. Стварэнне формы шляхам сячэння.

Студэнтам прапануецца пабудаваць на аркушы А4 у розных плоскасцях геаметрычныя формы з сячэннем. Стварыць аб'ёмную кампазіцыю з выкарыстаннем цэлых і пасечаных форм.

Тэма 3. Формаўтварэнне ў ДПМ: ад архаікі да традыцыйнага вончарства.

Формаўтварэнне: вылучэнне простых форм са складаных. Аналіз састаўной формы. Керамічныя вырабы як прыклад састаўной формы. Формаўтварэнне ў кераміцы. Аналіз класічнай керамікі: від грэчаскага посуду (кратэры, амфары, кіліхі і г.д.). Эвалюцыя формы: першабытная кераміка – традыцыйная – сучасная.

Студэнтам прапануецца раскласці складаныя аб'ёмныя формы на простыя, вылучыць у іх сячэнне плоскасцю. Зляпіць асноўныя віды грэчаскай і традыцыйнай беларускай керамікі з выкарыстаннем простых геаметрычных форм і сячэння.

Раздзел №2

Гістарычны агляд архітэктурных канструктыўных асноў у суадносінах з ДПМ

У раздзеле разглядаюцца асноўныя канструктыўныя прынцыпы пабудовы асяроддзя ў ДПМ. Раздзел прадугледжвае вывучэнне тэхнічных

сродкаў, што выкарыстоўваюцца ў розных відах ДПМ (кавальства, гончарства, ткацтва, рэзьбарства, бондарства і г.д.). Вывучэнне канструкцыі ткацкага і ганчарнага станка, канструктыўных асаблівасцей горна (кавальства, ганчарства). Гістарычны агляд народнага, калтавага, замкавага і гарадскога дойлідства. Вывучэнне асаблівасцей развіцця архітэктурных стыляў на Беларусі. Раздзел прадугледжвае вывучэнне канструктыўных асаблівасцяў архітэктурных пабудов: тыпы збудаванняў і віды іх кампазіцыі, дэкаратыўныя і канструктыўныя элементы. Студэнты павінны авалодаць асноўнымі прынцыпамі пабудовы аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі ў адпаведнасці з агульнымі законамі «залатога сячэння».

Аўдыторныя і хатнія заданні выконваюцца ўмоўным тэхнічна-чарцежным стылем. Праверка практычных заданняў ажыццяўляецца па прапрацаванаму матэрыялу. Для замацавання матэрыялу студэнты выконваюць самастойныя і хатнія заданні.

Тэма 4. Механізмы ў ДПМ.

Канструкцыя і прынцып работы ткацкага стану. Канструкцыя і прынцып работы ганчарнага кола, эвалюцыя ганчарнага кола (ручнае, нажное, электрычнае). Віды ганчарных горнаў. Майстэрня каваля. Прылады працы.

Студэнтам прапануецца намалюваць асноўныя механізмы ў ДПМ з вылучэннем асобных канструктыўных элементаў.

Тэма 5. Драўлянае (народнае) дойлідства Беларусі).

Віды драўляных збудаванняў. Прызначэнне, тыпы. Асноўныя канструктыўныя і дэкаратыўныя элементы. Рэгіянальныя асаблівасці.

Студэнтам прапануецца намалюваць асноўныя віды драўляных збудаванняў і іх канструктыўныя, дэкаратыўныя элементы.

Тэма 6. Залатое сячэнне і каменная (кальтавае) дойлідства.

Гісторыя залатога сячэння. Асноўныя прапорцыі. Залатое сячэнне ў архітэктуры і дэкаратыўна-прыкладным мастацтве. Гітсарычны агляд архітэктурных стыляў на Беларусі. Беларускае каменнае дойлідства (культывае, замкавае, грамадскае). Полацкая і гродзенская школы. План, разрез, віды.

Студэнтам прапануецца намаляваць прыклады залатога сячэння ў архітэктуры і ДПМ. Намаляваць асноўныя тыпы каменных збудаванняў, архітэктурныя элементы, планы і разрэзы пабудоў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Літаратура.

1. Минервин Г. Б. Архитектура промышленных форм. М. 1994.
 2. Лукич Г. Е. Конструирование художественных изделий из керамики. М. Выс. шк. 1984.
 3. Акулова Л. Ф., Крапивин В. А. Технология производства и декорирования художественных изделий. М. Выс. шк. 1984.
 4. Арихейм Р. Искусство визуального восприятия. М. Прогресс 1974
 5. Тусанова М. И. и др. Архитектурное проектирование
 6. http://szlachta.io.ua/s210361/doylidstva_belarusi_chastka_1_a-b
 7. http://be.wikipedia.org/wiki/Народнае_дойлідства_Беларусі
- Дадатковая літаратура:** метадычныя і наглядныя дапаможнікі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГМУ